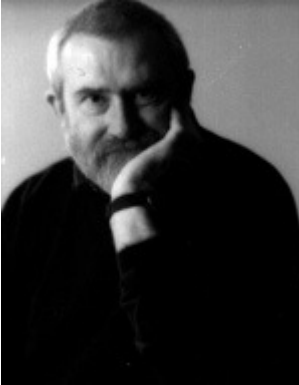

Voksne Børn

Mange bedsteforældre har reageret på klummen om bedsteforældre. Det har mest været entusiastiske og engagerede bedsteforældre, som har understreget betydningen af bedsteforældre. Alt det bedsteforældre - og specielt bedstemødre - kan og vil gøre i forhold til børnebørnene.

Man har fx peget på projekter i skolerne med kontakt mellem generationerne – altså bedsteforældre og børnebørn - og flere henvendelser har været ret overvældende.

Bedstemødrene har været så fyldt af overskud og energi, at jeg har tænkt på, at de måske kunne være ret så anstrengende for dem, der står dem nærmest – i alt fald, hvis de virker lige så overvældende over for dem som over for mig. Også konkurrencen mellem bedsteforældrene har været omtalt. Det ene hold er mere engageret end det andet – har mere tid – har bedre økonomiske forhold – og så kan den svage part føle sig tilsidesat og føle sig i anden række. Og netop meget entusiastiske bedsteforældre (-mødre) kan det være meget svært at sige nej til.

Man føler sig som en skurk, når man lumsk tænker: Slap nu af og tag det roligt. Find på noget at gøre selv eller med dine jævnaldrende. Verden har forandret sig, siden du var ung, og det er altså andre normer, der gælder nu. Der er mere fart på, flere muligheder og nuancer. Vi skal også have fred til at gøre vore egne erfaringer og fastsætte vore normer, og børnebørnene skal også have lov til at udvikle sig sammen med jævnaldrende.

Både med hensyn til entusiasmen og konkurrencen kan det være godt at tænke på, at børn udmærket kan føle, hvad der bliver givet med hjertet, og hvad der bliver givet med pengepungen. Det, der bliver givet helhjertet, og det børnebørnene har brug for og elsker, er, at bedsteforældre har god tid, ro, erfaring og interesse for, hvad børnebørnene ønsker at bruge tiden til. Det er skønt for fortravlede børn med en hård skemalagt hverdag, når de ikke skal passe ind i (prestige)programmer, men bare være med i en almindelig hverdag i køkkenet eller i haven, sammen med bedsteforældrene, som netop elsker at være der.

Det er helt sikkert, at gode bedsteforældre er guld værd.

I nogle af brevene kommer der en trist tone ind i billedet, når der midt i begejstringen ligger en slet skjult bitterhed.

Bedsteforældre er især gode at trække på i nødens stund, hvor de kan træde til og passe syge børn eller være babysittere, når forældrene skal ud en aften – nogle dage – eller på ferie. Nogle bedstemødre føler sig udnyttet. De bliver brugt som chauffører og kokke og skal være nyttige - men helst også usynlige - hvis og når de fx af egen fri vilje og overskud - har inviteret den unge familie med i sommerhus.

Bedsteforældrene kan også beklage sig over, at det går galt, når de forsøger at opdrage en smule på børnebørnene, mens forældrene er til stede, fx forsøger at få børnebørnene til at sige pænt goddag og give hånd, når de hilser.

Bedsteforældrene kan så risikere at blive irrettesat af de unge på en brutal og ukærlig måde og bedt om at holde deres gammeldags og idiotiske opdragelsesprincipper for sig selv. Det er ikke let. Af og til kan man blive helt forstemt. Tiden er gået. Bedsteforældrene har gjort, hvad de kunne, og alligevel har det ikke været godt nok.

De unge er nogle utaknemmelige skarn, og de gamle føler sig tilovers, frustrerede og forkerter. Jeg har i en tidligere klumme skrevet en hel del om, hvor vigtigt det var, at forholdet mellem generationerne blev løbende justeret, og at det krævede en indsats fra begge parter side. Det skal nok siges mange gange og i mange sammenhænge, før man begynder at indse betydningen af den løbende debat og forhandling mellem generationerne.

Det er vigtigt, at det ikke bliver opfattet som kritik, når det påpeges, at forholdet mellem generationerne ikke er perfekt, ligesom det er vigtigt, at det ikke bliver et spørgsmål om, hvem der er den skyldige i de uforløste forhold. Begge parter er lige ansvarlige!

I nogle tilfælde har voksne børn og deres forældre et godt formelt forhold uden den store nærhed. Man finder ud af det praktisk og rimeligt fleksibelt med hensyn til kontakten mellem bedsteforældre og børnebørn, og måske føler ingen af parterne sig særlig tilskyndet til at ændre på dette og grave gamle for længst overståede modsætninger og konflikter op.

Alle parter accepterer tingenes tilstand og finder ud af det sammen, og det er helt fint. Måske kan det ske, at børnebørnene bliver direkte eller indirekte budbringere mellem parterne om de spændinger, der ligger mellem dem, og børnebørnene kan komme i klemme, når de åbenmundede, som børn ofte er, kommer til at tale over sig og fortælle i de respektive "neutrale" lejre, hvad der egentlig menes og siges.

Det er umuligt at holde uoverensstemmelser skjult for børn. Dobbeltspil giver usikkerhed og ofte en vis ulyst i kontakten.

På den anden side kan det være ret utåleligt, hvis parterne hele tiden slås og dyrker gamle uoverensstemmelser. Holder gang i gamle magtkampe under påskud af at ville nå hinanden. Så længe der er tale om magtkamp, kan man blive ved.

Det drejer sig om at ændre magtkampen til en samtale eller forhandling, hvor det ikke drejer sig om at få ret, men hvor det drejer sig om at forstå og respektere hinanden – sådan som man nu engang er.

Det er en kunst at nå så langt, og i langt de fleste tilfælde må den ene eller den anden part resignere fra magtkampen, og da begge parter er voksne mennesker, er det sådan set lige meget, hvem der stopper kampen. Der skal som bekendt to til en magtkamp, og hvis man vil slutte den, så kan man stå af – trække sig – slutte – så er der ikke mere nogen kamp.

Nu nærmer Julen sig. Hjerternes fest, hvor mange familier forsøger at strække sig over evne for at nå hinanden og leve op til et idealiseret, unaturligt niveau, og man klarer det som regel godt de første timer – eller de første dage – men så brager det også ofte løs og ripper op i gamle sår og uoverensstemmelser, når der er gået nogen tid - fx anden juledag.

Hvad er der da at gøre?

Alle forældre må arbejde hen mod at kunne sige farvel til forælderrollen, når deres børn bliver voksne. I puberteten holder børn op med at være børn. Forældrene må sige farvel til børnene - sige farvel til forældreskabet - og sige goddag til nogle nye voksne, som de skal forholde sig til i øjenhøjde – jævnbyrdigt – som voksen til voksen, og måske er de voksne, de får i bytte for børnene, måske nogle voksne, som de ikke umiddelbart er på bølgelængde med.

De nyblevne voksne kan foretage valg, som er helt anderledes end dem, forældrene selv ville have foretaget, og de kan reagere aggressivt, når forældrene blander sig. Især når forældrene mener, at de kun gør det for børnenes – UPS - de unge voksnes - eget bedste. Forældrene er jo de ældste og mest erfarne, men nej – sådan skal det ikke være!

Det kan være svært at lære, at det nu er det ægget, der skal (vil) lære hønen!

Når børn bliver voksne, må det hele på en måde begynde forfra.

Og det kræver en indsats fra begge parter.

De voksne børn må markere deres selvstændighed, og forældrene må trække sig lidt tilbage – respektere de unge som selvstændige - og forsøge at blive venner med den nye (anderledes – fremmede) familie.

Fra at bestemme og være de ansvarlige, får man en mere "konsulentagtig" status og det indebærer, at enhver er herre i eget hus, og at man respekterer hinanden som ligeværdige partnere.

Sørger for at have passende diplomatiske forbindelser mellem ligestillede suveræne stater. Det går sjældent af sig selv. I langt de fleste familier er der konflikter, som ikke bliver ordentligt behandlede. Sår som ikke heler helt. Man kan bruge hele livet på at lære at behandle hinanden ordentligt.

Almindeligvis er adskillelse forbundet med sorg. For de unge er det sådan, at "de gamle Guder" synker i grus eller skydes i sæk, og det er både godt og ondt. Den endelige afstand, som giver mulighed for jævnbyrdighed opleves ofte som en smertelig afstand, men det hører med til at blive voksen at kunne tåle denne afstand og smage på sin eksistentielle ensomhed, ligesom det kræver en resignation fra de ældres side, når de ikke længere suverænt kan bestemme, men skal forhøre sig hos de unge, om de er interesserede i at forhandle.

Det kan lyde noget kunstigt, når det sættes op på denne måde, men karikaturen kan ofte hjælpe på klarheden, og når bedsteforældre og børnebørn skal have det frit og godt sammen er det en kolossal fordel, at bedsteforældre og forældre også kan finde ud af det. Tæt på eller på afstand. Kærligt eller formelt. Under alle omstændigheder gensidigt.

Det er en livsopgave at finde ud af at leve livet, og der er noget at lære i alle aldre.

Mogens A. Lund

Klumme i Berlingske tidendes tillæg "Tæt På" d. 25. November 2000.